

Professor Zofia Knychalska-Karwan (1922-2016) – IN MEMORIAM

PRO MEMORIA Profesor Zofia Knychalska-Karwan (1922-2016)

Professor Zofia Knychalska-Karwan during celebrations to commemorate the 50th anniversary of obtaining the degree of Doctor of Medicine, 15th February, 2001

*Prof. Zofia Knychalska-Karwan podczas uroczystości
50-lecia Doktoratu Czcigodnej Jubilatki, w dn. 15 lutego 2001 r.*

Stanisław Majewski

Katedra Protetyki, Instytut Stomatologii, Wydział Lekarski, Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum, Kraków, Polska
Chair of Prosthodontics, Dental Institute, Faculty of Medicine, Jagiellonian University Collegium Medicum, Cracow, Poland
Head: dr hab. G. Wiśniewska

Abstract

The usual phrase that on the 28th of July 2016 Professor Zofia Knychalska-Karwan passed away in Her case has a truly literal bearing. Each one of us – Her former students, patients and colleagues – has realized that we have lost a person who was with us for decades – a teacher, colleague or superior. In other words someone so very important in our life, in the professional sense and for many of us profoundly personal.

Streszczenie

Zwyczajowa formuła, że 28 lipca 2016 roku „odeszła od nas”, w odniesieniu do Pani Profesor Zofii Knychalskiej-Karwan, ma szczególną wymowę dosłowności. Każdy bowiem z nas – Jej byłych studentów, pacjentów i akademickich współpracowników – uświadomił sobie, że utraciliśmy Kogoś kto przez dziesięciolecia zawsze był z nami jako nasz: nauczyciel, współpracownik lub przełożony. Słowem Ktoś bardzo ważny w naszym życiu, i to w jego wymiarze zarówno zawodowym, jak też dla wielu z nas głęboko osobistym.

KEYWORDS:

dentistry, basic science course, teacher

HASŁA INDEKSOWE:

stomatologia, kurs podstawowy, nauczyciel

The usual phrase that she "passed away" on 28 July 2016 used in reference to Professor Zofia Knychalska-Karwan has a special momentous meaning. Every one of us - her former students, patients and academic colleagues - realized that we have lost someone who was with us for decades as our: teacher, co-worker or supervisor. Someone very important in our life, both in the professional dimension and for many of us in the deeply personal sense.

Professor Zofia Knychalska-Karwan lived a long time, not only in terms of age, but her life - until the last minute - was filled with versatile always fruitful activity which leaves lasting value, even after its earthly end. Values that will live a long time: in her family, among the large group of her students scattered around Poland and the world, and in medical science, which she effectively helped to create, in particular dentistry and sports medicine.

Already during her studies, in 1946, she started work at the Dental Clinic of the Jagiellonian University as a volunteer, and she continued to work in this character for more than 20 years after formal retirement - giving us an example of how to be young and usefully active, despite age. These nearly 70 years of scientific and educational activity of the Professor was a period of post-war university dentistry in Poland, which she founded by an outstanding contribution to the theory and practice of dentistry, but also through educational and organizational activities at the university of Krakow (Jagiellonian University and Medical Academy) and nationwide.

She belonged to the generation of brave people, who gained their knowledge in clandestine classes in time of war, and those who after the war vicariously rose Poland from the ruins of material and intellectual nonentity - without asking "what will I get", or "how much will I earn". This social attitude of the Professor is also illustrated by the following list: for a total of 69 years of her academic activity, 42 years she was employed in full-time job, while 27 years she worked as a volunteer (4 years while studying and 23 years after retirement). Regardless of the form of employment, her work was always equally intense and fruitful.

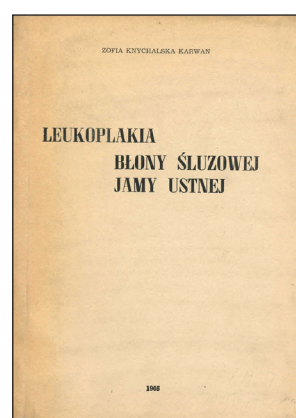
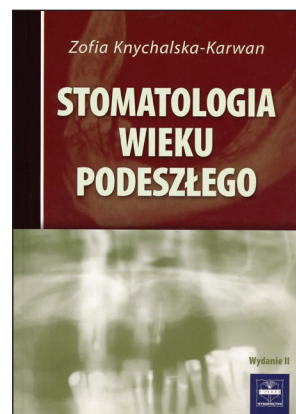
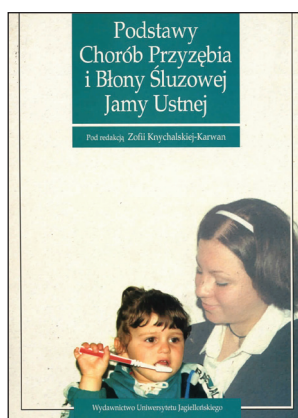
Zwyczajowa formuła, że 28 lipca 2016 roku "odeszła od nas", w odniesieniu do Pani Profesor *Zofii Knychalskiej-Karwan*, ma szczególną wymowę dosłowności. Każdy bowiem z nas – Jej byłych studentów, pacjentów i akademickich współpracowników – uświadomił sobie, że utraciliśmy Kogoś, kto przez dziesięciolecia zawsze był z nami jako nasz: nauczyciel, współpracownik lub przełożony. Słowem Ktoś bardzo ważny w naszym życiu, i to w jego wymiarze zarówno zawodowym, jak też dla wielu z nas głęboko osobistym.

Pani Profesor *Zofia Knychalska-Karwan* żyła nie tylko długo w sensie wiekowym, lecz to jej życie – w zasadzie do ostatniej chwili – wypełnione było wszechstronną i zawsze owocną aktywnością pozostawiającą trwałe wartości, także po jego ziemskim zakończeniu. Wartości, które długo jeszcze będą żyły: w Jej Rodzinie, wśród licznego grona rozsianych po Polsce i świecie wychowanków oraz w nauce medycznej, którą skutecznie współtworzyła – w szczególności w dziedzinie stomatologii i medycynie sportowej.

Pracę uniwersytecką rozpoczęła już podczas studiów w 1946 roku w Klinice Stomatologicznej Uniwersytetu Jagiellońskiego jako wolontariuszka, i w tym charakterze po formalnym przejściu na emeryturę pracę tę kontynuowała jeszcze ponad 20 lat – dając nam przykład jak być młodym i pożytecznie aktywnym, mimo sędziwego wieku. Te prawie 70 lat naukowej i dydaktycznej aktywności Pani Profesor to cały okres powojennej stomatologii uniwersyteckiej w Polsce, którą współtworzyła poprzez wybitny wkład do teorii i praktyki stomatologicznej, ale też przez działalność wychowawczą i organizacyjną w uczelni krakowskiej (UJ i AM) oraz na forum ogólnokrajowym.

Należała do pokolenia ludzi dzielnych, którzy w czasie wojny wiedzę zdobywali na tajnych kompletach, a po jej zakończeniu ofiarnie dźwigali Polskę z materialnych ruin i intelektualnego niebytu – nie pytając: „co z tego będę miał” lub „ile zarobię”. Tę społeczną postawę Pani Profesor ilustruje m.in. następujące zestawienie: na ogółem 69 lat pracy akademickiej 42 lata to zatrudnienie etatowe, natomiast łącznie 27 lat to wolontariat (4 lata w czasie studiów i 23 lata po przejściu na emeryturę). Niezależnie od formy zatrudnienia,

Ex libris dedicated to Professor Knychalska-Karwan to commemorate the 50th anniversary of obtaining the degree of Doctor of Medicine. Also selected covers of Her publications.

Exlibris wykonany dla Pani Profesor dla upamiętnienia obchodów 50-lecia uzyskania przez Panią Profesor stopnia naukowego doktora nauk medycznych oraz przykładowe opracowania wydawnicze jej autorstwa.

After years, the Professor recalled her beginnings, speaking also about her colleagues: "... we were hungry for knowledge, passion, ambition and we dedicated to the work with great commitment because it was the meaning of our life. The Clinic was our home; we devoted all the strength and the boundless energy of our youth to patients, students and the University." And so it was in the case of the Professor, because this passion, commitment and creative energy never left her.

Today, we recall a good time of our cooperation with admiration and gratitude, when having the status of Professor Emeritus she still worked creatively in our new Institute, editing successive dozens of articles and unique academic textbooks. Then, for many of us - from a different generation and other times, she was a model, an example and

zawsze była to praca równie intensywna i owocna. Po latach sama Pani Profesor tak wspominała jej początki, mówiąc też o swoich koleżankach i kolegach: „...byliśmy spragnieni wiedzy, z pasją, ambicją i ogromnym zaangażowaniem oddawaliśmy się pracy, która stanowiła sens naszego życia. Klinikę traktowaliśmy jak dom, a pacjentom, studentom i Uczelni poświęciliśmy wszystkie swoje siły i całą niespożytą energię naszej młodości”. I tak w przypadku Pani Profesor było zawsze, bo owa pasja, zaangażowanie i twórcza energia nigdy Jej nie opuściła.

Dzisiaj z podziwem i wdzięcznością przychodzi wspominać dobry czas naszej współpracy, także tej, kiedy już jako emerytowany profesor nadal twórczo pracowała w naszym nowym Instytucie, redagując kolejnych kilkadziesiąt artykułów i uni-

support. She supported us in difficult moments at our scientific work, which is full to the brim of adversities, and at numerous academic loads. She set an example of a praiseworthy and creatively active life at every stage, regardless of the coming years. This was our Professor. We hope that a piece of her precious benefits will remain as a lasting value in anyone who was fortunate enough to be her student, a member of the family, relative, friend or co-worker.

Prof. Zofia Knychalska-Karwan, Doctor of Medicine, Doctor of Philosophy was born in 1922 in Kalisz where she completed the first year of secondary school. Then, she moved to Krakow in order to continue her education. She started medical studies during the war in clandestine classes. After the liberation, she continued her education and completed the studies at the Faculty of Medicine of the Jagiellonian University in 1949, with a degree of Doctor of Medicine. Already in this period of life, she revealed the phenomenon of her ambition, desire for knowledge, and hard work. She combined the work as a volunteer at the Dental Clinic of the Jagiellonian University with the studies of physical education. Only a year after graduation as a Doctor of Medicine she obtained the second degree, i.e. Master of Physical Education. All this was "sealed" (also at that time because already in 1951) by the defense of the doctoral thesis (which was completed under the direction of the Associate Professor Ludwik Sieppel) entitled so typically of her interest "Damage of the jaws and teeth in sports" and thus linking the subject of medicine, sports and dental care, which over time became the main direction of her scientific, medical and teaching work.

So comprehensively educated in two faculties and having already several years of work experience in the Dental Clinic (Jagiellonian University) in 1950 she obtained full-time employment at the Department of Conservative Dentistry, which became the key interest of her work for 42 years, i.e. until retirement in 1992. In this Department, which was transferred into the Department of Conservative Dentistry of the Medical Academy, she climbed a ladder of all ranks of academic promotion: from assistant (1950),

kalnych podręczników akademickich. Wówczas dla wielu z nas – już z nieco innego pokolenia i innych czasów była wzorem, przykładem i wsparciem. Wsparciem w chwilach trudnych, jakich nie brak w pracy naukowej i rozlicznych obciążeniach akademickich oraz przykładem życia godnego i twórczo aktywnego na każdym jego etapie, niezależnie od przybywających lat. Taka była nasza Pani Profesor i miejmy nadzieję, że jakaś cząstka Jej szlachetnych zalet pozostanie jako trwała wartość w każdym, kto miał szczęście być Jej wychowankiem, członkiem rodziny, bliskim, przyjacielem lub współpracownikiem.

Prof. zw. dr hab. n. med. *Zofia Knychalska-Karwan* urodziła się w 1922 roku w Kaliszu, gdzie po ukończeniu pierwszego roku Liceum Ogólnokształcącego dalszą naukę kontynuowała w Krakowie. Rozpoczęte już w czasie wojny na tajnych kompletach studia medyczne ukończyła po wyzwoleniu na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego, uzyskując dyplom lekarza medycyny w 1949 roku. Już w tym okresie życia ujawnił się ów fenomen Jej ambicji, pragnienia wiedzy i pracowitości – bowiem równocześnie pracując jako wolontariuszka w Klinice Stomatologicznej UJ, dodatkowo studiowała na kierunku wychowania fizycznego, uzyskując zaledwie rok po dyplomie lekarza medycyny drugi dyplom, tj. magistra WF. Wszystko to „przypieczetowała” (również w tym czasie bo już w 1951 roku) obroną pracy doktorskiej (którą zrealizowała pod kierunkiem doc. Ludwika Sieppela) o znamienym dla Jej zainteresowań tytule „*Uszkodzenia sportowe szczęk i zębów*”, a więc łączącym tematykę lekarską, sportową i stomatologiczną, która to dziedzina stała się z czasem głównym kierunkiem jej pracy naukowej, lekarskiej i dydaktycznej.

Tak wszechstronnie wykształcona absolwentka dwu kierunków studiów i posiadająca już kilkuletni staż pracy w Klinice Stomatologicznej (UJ) w 1950 r. uzyskuje etatowe zatrudnienie w Zakładzie Dentystyki Zachowawczej, z którym nieprzerwana praca wiąże Ją na 42 lata, tj. do uzyskania wieku emerytalnego w 1992 roku. W tym to Zakładzie przekształconym później w Katedrę Stomatologii Zachowawczej Akademii Medycznej przechodzi kolejne szczeble awansu

senior assistant (1951), assistant professor (1959), full-time associate professor (1970), to professor (1978) and Head of the Department (from 1978 to 1992). The Professor proved her professional versatility by obtaining specialties in the following areas: general dentistry (1954), sports medicine (1959), conservative dentistry (1960), pediatric dentistry (1975) and periodontology (1975). Her skills and interests allowed the Professor to join her employment at the University with the work of a general practitioner in the Provincial Sports Medicine Clinic in Krakow (1950-1975) and of a consultant in the Regional Dental Clinic (1978-1990).

In addition to academic, teaching and medical work, she engaged in organizational activities for the University (acting as deputy dean and a member of numerous faculty and university committees) and in editorial boards of journals and scientific societies at the national level. She was an efficient organizer of the scientific and teaching work and a great teacher. Her lectures and numerous conference presentations were an occasion for us to admire her erudition, as well as the precision of expression formulated in the outstanding Polish language and very characteristic emphatic voice. In such situations, we also observed the energy of an athlete who never left her since the time she actively practiced sports.

Her scientific activity was also manifested in the active participation in international conferences. This was important for the popularization of Polish dentistry achievements abroad. Many doctors received doctorates and specializations under the direction of the Professor, and countless national staff of medical universities owes their academic advancement to her always careful, but kindly objective reviewer assessments.

A personal academic achievement of the Professor, which consists of several hundred publications in national and international journals, requires a separate discussion in a more spacious elaboration. Just as her numerous teaching books which have a unique value. These, both scientific and educational achievements situate the Professor at the forefront of people that went down in history as leaders of the Polish post-war dentistry.

akademickiego: od asystenta (1950), starszego asystenta (1951), adiunkta (1959), docenta etatowego (1970) do profesora (1978) i kierownika tej Katedry (od 1978 do 1992 roku). O wszechstronności zawodowej Pani Profesor świadczą również uzyskiwane specjalizacje w następujących dziedzinach: stomatologii ogólnej (1954), medycyny sportowej (1959), stomatologii zachowawczej (1960), stomatologii dziecięcej (1975) i periodontologii (1975). Wykorzystując swoje kwalifikacje i zainteresowania Pani Profesor równocześnie z zatrudnieniem w Uczelni pracowała dodatkowo jako lekarz ogólny w Wojewódzkiej Poradni Sportowo-Lekarskiej w Krakowie (1950-1975) i jako konsultant w Wojewódzkiej Przychodni Stomatologicznej (1978-1990).

Prócz pracy naukowej, dydaktycznej i lekarskiej angażowała się w działalność organizacyjną na rzecz Uczelni (pełniąc funkcję prodziekana oraz członka rozlicznych komisji wydziałowych i uczelnianych) oraz na szczeblu ogólnokrajowym w redakcjach czasopism i zarządach towarzystw naukowych. Była sprawnym organizatorem pracy naukowej i dydaktycznej oraz świetnym wykładownicą. Na Jej wykładach i rozlicznych wystąpieniach konferencyjnych podziwialiśmy Jej erudycję, jak też precyzję wypowiedzi formułowanych znakomitą polszczyzną, i jakże charakterystycznym dobitnym głosem. Także w takich sytuacjach widać było ową energię sportowca, która nie opuszczała Jej od czasów czynnego uprawiania sportu.

Jej naukowa aktywność przejawiała się również w czynnym udziale w międzynarodowych konferencjach, co miało znaczenie dla popularyzacji osiągnięć polskiej stomatologii poza granicami kraju. Pod kierunkiem Pani Profesor wielu lekarzy uzyskało doktoraty i specjalizacje, a niezliczona liczba pracowników krajowych uczelni medycznych zawdzięcza swój awans akademicki Jej zawsze wnikliwym, lecz życzliwie obiektywnym ocenom recenzenckim.

Osobisty zaś dorobek naukowy Pani Profesor, na który składa się kilkaset publikacji w krajowych i zagranicznych czasopismach wymaga odrębnego omówienia w obszerniejszym opracowaniu. Podobnie jak liczne i o niepowtarzalnej

These extraordinary achievements of the Professor were recognized and honored with numerous research awards and distinctions granted by universities, ministries and scientific societies. Her contribution to the development of the Polish dentistry was proven by the highest state awards. We - her university students and colleagues - are grateful to the fate that we could participate in this busy and beautiful life. In this gratitude, we join with all her family, which as we know, was for the Professor value above all else.

I share this personal reflection not only in the sense of respect of the student to the teacher. I want to express gratitude for the kind of support in the most difficult for me moments of transformation and modernization of the Krakow dentistry that I introduced as the first director of the Institute established in the expanded and modern building on the Montelupich Street. But there is a more important reason – although this article is not a formal biography, I think that this subjective view on the lifelong achievements of Professor Zofia Knychalskiej-Karwan may have value in the other sense. Aiming towards the future, we are obliged to preserve for future generations the memory of outstanding characters which made our history and ethos of the cradle of the Polish university dentistry, the Jagiellonian University with its 650 years of history. In this history of over 200 years, dentistry has a prominent place among medical sciences with its outstanding creators, among which we thankfully count our Professor.

Prof. *Stanisław Majewski*

wartości dydaktycznej książkowe opracowania Jej autorstwa. Te, zarówno naukowe jak i dydaktyczne osiągnięcia sytuują Panią Profesor w czołówce osób, które przeszły do historii jako liderzy polskiej stomatologii okresu powojennego.

Nieprzeciętne dokonania Pani Profesor zostały docenione i uhonorowane licznymi nagrodami naukowymi i wyróżnieniami władz uczelnianych i ministerialnych oraz towarzystw naukowych zaś Jej zasługi dla rozwoju polskiej stomatologii zostały potwierdzone przyznaniem najwyższych odznaczeń państwowych. My natomiast – jej uczelniani wychowankowie i współpracownicy – wdzięczni jesteśmy losowi, że w tym pracowitym i pięknym życiu Pani Profesor dane nam było uczestniczyć. I w tej wdzięczności łączymy się z całą Jej Rodziną, która jak wiemy była dla Pani Profesor wartością ponad wszystko.

Natomiast ja dzielę się tą osobistą refleksją nie tylko w poczuciu szacunku ucznia do nauczyciela, ale też chcąc dać wyraz wdzięczności za życzliwe wsparcie, między innymi w najtrudniejszych dla mnie chwilach przemian modernizacyjnych krakowskiej stomatologii, które wprowadzałem jako pierwszy dyrektor powstałego właśnie Instytutu w rozbudowanym i nowoczesnie przygotowanym gmachu przy ul. Montelupich. Jest jeszcze powód ważniejszy – bowiem, choć artykuł ten nie jest formalną biografią, to sądzę, że moje subiektywne spojrzenie na dorobek życia Pani Profesor *Zofii Knychalskiej-Karwan* może mieć wartość w tym sensie, że zmierzając ku przyszłości warto dla przyszłych pokoleń zachować pamięć o wybitnych postaciach tworzących historię i etos kolebki polskiej stomatologii uniwersyteckiej, jakim jest Uniwersytet Jagielloński ze swoją 650-letnią historią, w której poczesne miejsce od przeszło 200 lat wśród nauk medycznych zajmuje także stomatologia z jej wybitnymi współtwórcami, do których z wdzięcznością zaliczamy naszą Panią Profesor.

Prof. dr hab. n. med. *Stanisław Majewski*

Address: 31-155 Kraków, ul. Montelupich 4
Tel.: +4812 4245555
e-mail: protetyk@mp.pl

Received: 22nd September 2016
Accepted: 2nd October 2016

